

Vergaderjaar 2021–2022

19 637

Vreemdelingenbeleid

36 045

Situatie in de Oekraïne

Nr. 2857

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 april 2022

Inleiding

Door de voortdurende oorlog in Oekraïne zijn volgens de Europese Commissie inmiddels meer dan 7 miljoen mensen ontheemd, waarvan bijna 5 miljoen de Oekraïense grens zijn overgetrokken naar de EU. Nog steeds worden de meesten van hen opgevangen in de buurlanden. 70% van hen is vrouw en bijna 36% is minderjarig. Ik wil mijn waardering uitspreken voor de veiligheidsregio's en gemeenten die nog steeds hard werken om voldoende opvangplekken te realiseren voor deze groep. Op het moment van schrijven zijn er bijna 41.000 plekken beschikbaar, waarvan bijna 31.000 zijn bezet. In Nederland zijn op moment van schrijven ongeveer 41.000 ontheemden uit Oekraïne geregistreerd in de BRP. Daarnaast ben ik nog steeds de vele particulieren zeer erkentelijk die bijdragen aan de opvang van ontheemden door hun huis open te stellen. Waarschijnlijk worden op deze wijze nog enkele duizenden mensen opgevangen.

In deze brief informeer ik uw Kamer over de laatste stand van zaken met betrekking tot huisvesting, onderwijs en zorg voor de ontheemden uit Oekraïne in Nederland. Daarnaast informeer ik u over de stand van zaken van de nationale opvangorganisatie die, als onderdeel van een Nationaal Programma, wordt opgezet om voor de langere termijn opvang te borgen voor de groep ontheemden uit Oekraïne.

Gezien het brede scala aan onderwerpen schrijf ik deze brief mede namens alle kabinetsleden van de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing (MCCb).

Financiële afspraken met gemeenten (correctie)

In de brief van 6 april jl. over de stand van zaken rond de opvang van ontheemden uit Oekraïne in Nederland (Kamerstukken 19 637 en 36 045,

nr. 2854) is per abuis vermeld dat naast gemeenten ook veiligheidsregio's € 700 per week per gerealiseerde gemeentelijke opvangplek ontvangen. Veiligheidsregio's zullen echter geen € 700 per week per gemeentelijke opvangplek ontvangen. De wijze van vergoeding voor veiligheidsregio's voor hun rol in de coördinatie van de opvang en de extra daaraan verbonden kosten worden in een aparte regeling opgenomen. Enkele gemeenten hebben binnen hun veiligheidsregio's deze coördinerende taken op zich genomen. Deze gemeenten kunnen ook gebruikmaken van de regeling die voor veiligheidsregio's hiervoor wordt opgesteld.

Overlast in gemeentelijke opvang

Helaas ontvangt het kabinet de eerste signalen van gemeenten en de veiligheidsregio's over overlastgevend ontheemden in gemeentelijke opvanglocaties. Hoewel de groep die overlast veroorzaakt op dit moment relatief klein is, ondermijnt ze wel het draagvlak voor de opvang van ontheemden die onze bescherming echt nodig hebben. Het kabinet neemt deze signalen zeer serieus en werkt samen met gemeenten aan een handelingsperspectief hoe in situaties van overlast te handelen. Daarbij wordt ook gekeken naar ervaringen en kennis van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) en gemeenten op dit terrein. Ook wordt reeds bestaand beleid ten aanzien van de aanpak van overlastgevend asielzoekers meegenomen. Een kanttekening daarbij is dat dit beleid gericht is op de opvang van asielzoekers op COA-locaties. Het kan daarom niet één op één worden overgenomen voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Het kabinet zal uw Kamer spoedig informeren over het te ontwikkelen handelingsperspectief voor gemeenten.

Particuliere Opvang Oekraïners (POO)

Sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne zijn er vele particuliere initiatieven gestart ten behoeve van de ondersteuning van ontheemden uit Oekraïne. Particulieren zamelen geld en goederen in en stellen hun huis open voor ontheemden uit Oekraïne. Zoals gemeld in de brief van 30 maart jl. opereert het consortium van het Rode Kruis, Vluchtelingenwerk Nederland, het Leger des Heils en TakeCareBNB onder de naam RefugeeHomeNL. Zij coördineren en faciliteren de particuliere opvang. Op dit moment zit dit project in de pilotfase. Dat houdt in dat het consortium actief is in twee gemeenten. Dit doen zij door het werven, selecteren, screenen en begeleiden van gasthuishoudens en ontheemden uit Oekraïne. De eerste 56 ontheemden zijn gekoppeld en wonen samen in 22 gasthuishoudens. Er hebben zich meer dan 30.000 potentiële gasthuishoudens aangemeld. Daarvan zijn inmiddels 8.290 gastgezinnen gescreend en geschikt bevonden. Op deze locaties is plaats voor 22.190 ontheemden. Het koppelen van gasthuishoudens met ontheemden is een zorgvuldig proces. Het betreffen vaak mensen die een traumatische ervaring hebben meegemaakt. Daarnaast hebben de ontheemden andere gebruiken en gewoonten waardoor samenwonen uitdagingen met zich mee kan brengen. Om mismatches en teleurstellingen bij de gasthuishoudens en ontheemden te voorkomen, wordt er nauwkeurig gekoppeld. Dit neemt veel tijd in beslag waardoor het opschalen van de pilot minder snel gaat dan gehoopt. De verwachting is dat er nog lange tijd opvang nodig zal blijven. Het consortium ondersteunt en houdt contact met de gasthuishoudens. Het consortium is in overleg met de VNG over de communicatie en de verdere landelijke uitrol. Ten behoeve van de gasthuishoudens is op 15 april jl. een ge-update versie van de Handreiking Particuliere Opvang Oekraïners (POO) gepubliceerd op de website van de rijksoverheid.

Naast de particuliere opvang die door RefugeeHomeNL wordt gecoördineerd, zijn er ook tal van particuliere opvang initiatieven waar het

Ministerie van Justitie en Veiligheid geen zicht op heeft. In samenwerking met de ketenpartners en het maatschappelijk middenveld zet het Ministerie van Justitie en Veiligheid zich in om deze particulieren te informeren over alles wat komt kijken bij het opvangen van een ontheemden uit Oekraïne. Verder zijn de (WhatsApp)hulplijnen van het Rode Kruis ook te bereiken voor gasthuishoudens en ontheemden die niet via het consortium zijn gehuisvest. Daarnaast worden de Oekraïners tijdens hun reis – en na aankomst in Nederland, zo goed mogelijk geïnformeerd over de risico's van mogelijke uitbuiting. Ontheemden worden erop gewezen zich te registreren bij de gemeente, zodat ze in beeld zijn en legale arbeid kunnen gaan verrichten. In de Handreiking POO wordt hier ook aandacht aan besteed.

Registratiecode

Op dit moment wordt een nieuwe verblijfstitelcode voor de ontheemden ontwikkeld, code 46, die gelijk met het starten van het proces van de aanvragen tijdelijke bescherming bij de IND (medio mei) wordt geïmplementeerd. Deze code geeft aan dat de vreemdeling een asielaanvraag heeft ingediend en in aanmerking komt voor tijdelijke bescherming, en dat de vreemdeling gedurende de periode waarin die bescherming vanuit de EU geldt, arbeid in loondienst mag verrichten. BZK zal de nieuwe code opnemen in de Regeling BRP.

Van crisisstand naar reguliere structuur

In reactie op het verzoek van het lid Kröger tijdens de regeling van werkzaamheden van 19 april jl. (Handelingen II 2021/22, nr. 74, Regeling van Werkzaamheden) informeer ik u graag als volgt. Bij brief van 8 maart jl. werd uw Kamer geïnformeerd dat met ingang van 9 maart jl. tijdelijk op hoog ambtelijk en politiek-bestuurlijk niveau wordt zorggedragen voor coördinatie en besluitvorming over het geheel van maatregelen en voorzieningen in samenwerking met de betrokken publieke en private partners – met het oog op een samenhangende aanpak (Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2829). De structuur voor nationale crisisbesluitvorming, die wordt gecoördineerd vanuit de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV), werd geactiveerd specifiek ten behoeve van de opvangopgave voor ontheemden uit Oekraïne. Bij de aanpak van de opvang van ontheemden uit Oekraïne zijn vele disciplines betrokken, zoals onderwijs, gezondheid, veiligheid en arbeidsmarkt. Dit betreft met name de toegang tot en financiering van onderwijs, zoals tijdelijke onderwijsvoorzieningen, en gezondheidszorg voor ontheemden uit Oekraïne alsmede toegang tot de arbeidsmarkt en recht op toeslagen.

Het activeren van de structuur voor crisisbesluitvorming was noodzakelijk voor het op korte termijn kunnen samenbrengen van alle disciplines en een goede coördinatie voor samenhangende en tijdige besluitvorming. U kunt bij coördinatie daarmee concreet denken aan de organisatie en inhoudelijke voorbereiding van overleggen, zowel de afstemming en voorbereiding van documenten die voorliggen ter vergadering als tijdige verspreiding van deze stukken, waken voor en vastleggen van tijdige besluitvorming en planning en het daarvoor samenbrengen van alle betrokken partijen. In het verlengde hiervan wordt ook de publiekscommunicatie gerealiseerd.

Hiermee is de coördinatie van de communicatie tussen en besluitvorming van alle betrokken bewindspersonen rond de toestroom van ontheemden uit Oekraïne sindsdien via de Ministeriële Commissie Crisisbesluitvorming (MCCb) verlopen. De MCCb werd ingesteld bij besluit van de Minister-President, Minister van Algemene Zaken, van 6 september 2016 houdende

instelling van de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing¹. Ook het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie is operationeel. Iedere bewinds-persoon houdt hierin zijn eigen inhoudelijke rol. De inhoudelijke weging, besluitvorming en uitvoering blijft hiermee dus altijd bij de inhoudelijke vakminister(s). De Minister van Justitie en Veiligheid is voorzitter van de MCCb, de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid is verantwoordelijk voor de migratieketen. Met de inrichting van een Nationale Opvangorganisatie en een Programma-DG en de benodigde overlegstructuren zal de coördinatie op korte termijn overgaan in de reguliere besluitvormings-structuur van de Ministeriële Commissie Migratie en Samenleving (MCMS) en de daaronder ressorterende Ambtelijke Commissie Migratie en Samenleving (ACMS). Uiteraard wordt ten behoeve van een zorgvuldige overgang van deze coördinatie waar nodig en voor een korte termijn nog ondersteuning geboden aan de nieuw ingerichte opvangorganisatie en programma-DG. Tot slot kunnen indien de situatie daartoe aanleiding geeft (elementen van) de structuur voor nationale crisisbesluitvorming op ieder moment weer worden geactiveerd.

Naar aanleiding van de Regeling van Werkzaamheden d.d. 19 april vroeg het lid Omtzigt om informatie over wie de hulp in Oekraïne binnen het kabinet coördineert. De coördinatie van hulp vanuit overheidswege gebeurt door het Ministerie van Buitenlandse Zaken, in nauwe samenwerking met andere departementen en valt buiten de structuur voor de nationale crisisbesluitvorming die specifiek werd geactiveerd ten behoeve van de opvangopgave voor ontheemden uit Oekraïne. Het kabinet zal zoals gevraagd door uw Kamer voor het einde van het meireces de Kamer informeren over de uitvoering van de motie van het lid Amhaouch c.s. (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1768) over een Europees herstelprogramma gericht op de wederopbouw van Oekraïne en zal in deze brief ook nader ingaan op deze hulpcoördinatie.

Organisatie van de beschikbaarheid van zorg

In de brief van 17 maart 2022 (Kamerstuk 19 637, nr. 2834) en de brief van 1 april 2022 (Kamerstuk 35 925 XVI, nr. 182) is de Tweede Kamer geïnformeerd over de wijze waarop de zorg aan Oekraïense ontheemden is georganiseerd. Ontheemden uit Oekraïne hebben een bijzondere status, waardoor de toegang tot de gezondheidszorg op een andere manier moet worden georganiseerd. Zij vallen niet onder de Regeling Medische zorg Asielzoekers en kunnen ook geen zorgverzekering afsluiten (tenzij de ontheemde gaat werken). Om de beschikbaarheid van medische zorg en Wlz-verblijfszorg goed te organiseren is besloten dat de Staatssecretaris van JenV de verantwoordelijkheid draagt voor de organisatie van de beschikbaarheid van zorg, analoog aan diens verantwoordelijkheid voor de asielzoekers.

Het Ministerie van JenV werkt met ondersteuning van het Ministerie van VWS samen met de zorgverzekeraars aan de invulling van een uitvoeringscontract, zoals dit ook is georganiseerd voor asielzoekers. Het uitgangspunt hierbij is het zoveel mogelijk kopiëren van bestaande systemen, contracten, en de aanspraken, zoals deze ook is opgenomen in de regeling medische zorg asielzoekers.

In de tussenperiode kan gebruik worden gemaakt van de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg voor onverzekerden (SOV). Om de administratieve lasten van de SOV te verlichten is met terugwerkende kracht tot 1 maart het aantal in te vullen gegevens geminimaliseerd en is de meldplichtperiode van 7 dagen afgeschaft. De melding kan ook later

¹ Stcrt. 2016, nr. 48258

worden gedaan. De administratieve lasten blijven echter te hoog. Het Ministerie van VWS en het CAK werken daarom met spoed aan de aansluiting van de SOV op het declaratiesysteem van zorgaanbieders. Ook zal de meldplicht zo snel mogelijk (met terugwerkende kracht) worden opgeschort.»

Onderwijs

Stand van zaken

In navolging van het verzoek van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op 17 maart jl. ontvangt uw Kamer hierbij de stand van zaken van de internationale schakelklassen (ISK's). Daarnaast informeren we uw Kamer over de recente ontwikkelingen rondom het onderwijs aan Oekraïense kinderen in aanvulling op de Kamerbrief over de stand van zaken van de opvang van ontheemden uit Oekraïne van 6 april jl.²

Het is verschrikkelijk als je je leven achter je moet laten omdat oorlogsgeweld je eigen thuis te onveilig maakt om er te blijven. Door de oorlog in Oekraïne komen inmiddels steeds meer mensen uit Oekraïne naar Nederland, waaronder veel kinderen. Het onderwijs speelt voor hen dan een extra belangrijke rol: leerlingen kunnen zich verder ontwikkelen en verder leren, een school biedt leerlingen structuur, de leerlingen komen in contact met leeftijdsgenoten en de school is een veilige plek om naartoe te gaan. Ook de Onderwijsraad heeft recent het belang van onderwijs aan vluchtelingen bij mij onder de aandacht gebracht³.

We zien dat gemeenten en scholen, die in tijden van corona ook stevige uitdagingen het hoofd hebben geboden, opnieuw enorme inspanningen leveren om deze kinderen en jongeren – samen met leerlingen uit andere landen – onderwijs te bieden. Indien er voldoende ruimte is, dan verdient het de voorkeur dat Oekraïense kinderen terecht kunnen in het bestaande nieuwkomersonderwijs. In regio's waar de bestaande voorzieningen, ook de opgeschaalde variant, onvoldoende zijn, verkent het Ministerie van OCW het inzetten van extra, tijdelijke onderwijsvoorzieningen. Dat zal gebeuren met inzet van de expertise die in het bestaande nieuwkomersonderwijs voorhanden is.

Tijdelijke onderwijsvoorzieningen

Het reguliere nieuwkomersonderwijs is ingericht om onderwijs te bieden aan leerlingen die uit het buitenland komen. Zo ook gevluchte Oekraïners. De huidige voorzieningen voor nieuwkomers bestaan uit nieuwkomersklassen en -scholen in het po en internationale schakelklassen (ISK's) in het vo. Het Ministerie van OCW voert landelijk regie en houdt het overzicht. Op lokaal/regionaal niveau is het de taak van de gemeente om te zorgen voor de realisering van voldoende onderwijsplekken. Schoolbesturen zorgen voor het realiseren van het onderwijs aan deze leerlingen.

Als de bestaande scholen niet verder kunnen opschalen binnen de bestaande kaders, zijn wij met schoolbesturen in overleg over het inrichten van tijdelijke onderwijsvoorzieningen voor kinderen en jongeren uit Oekraïne.

² Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2854

³ In een gesprek met de Onderwijsraad is gesproken over het Advies Vluchtelingen en Onderwijsuit 2017.

Mooie voorbeelden van initiatieven in het land

Er zijn op verschillende plekken in het land al tijdelijke onderwijslocaties gestart. Een mooi voorbeeld hiervan is de locatie in Ederveen, die sinds dinsdag 5 april onderwijs biedt aan circa 100 Oekraïense leerlingen in de leeftijd van het primair onderwijs. De leerlingen komen hoofdzakelijk van opvanglocatie de Harskamp, van waaruit ook vervoer wordt georganiseerd. Daarnaast zijn er leerlingen die uit de omgeving van Ederveen komen, waar zij veelal opgevangen worden door particulieren. Het onderwijs wordt in de ochtenden voor de helft in het Oekraïens en voor de helft in het Nederlands gegeven. 's Middags vindt er op de locatie Harskamp een ondersteunend programma plaats met onder andere sport.

Een ander mooi voorbeeld van een tijdelijke onderwijslocatie is te vinden in Arnhem. Op deze locatie is gestart met meer dan 100 leerlingen in de leeftijd van het primair en voortgezet onderwijs. De verwachting is dat dit aantal snel zal groeien. De PO leerlingen krijgen onderwijs in het Nederlands met ondersteuning van Oekraïners. De leerlingen in het voortgezet onderwijs krijgen onderwijs in zowel Nederlands als Oekraïens. Daarnaast krijgen zij wiskunde in het Oekraïens en de vakken leefstijl en maatschappij in een combinatie van het Nederlands en Oekraïens. Alle leerlingen volgen in de middag een ondersteunend programma van sport en cultuur.

Handreiking

Om antwoord te geven op veelgestelde vragen en de betrokken partijen bij het inrichten van onderwijs voor Oekraïense leerlingen is in afstemming met organisaties zoals PO-raad, VO-raad, LOWAN, de Inspectie van het Onderwijs en de VNG een handreiking opgesteld door het Ministerie van OCW. In deze handreiking (bijlage 1 en beschikbaar op de website: www.rijksoverheid.nl/onderwijsvooroeukraine) wordt alle informatie gegeven over de mogelijke invulling van het onderwijs, de inzet van onderwijspersoneel (bevoegdheden), de bekostiging en het toezicht. De handreiking zal in de komende tijd geactualiseerd worden wanneer er nieuwe informatie bekend is of nieuwe besluiten zijn genomen.

Spoedwet

Zoals eerder aangegeven heeft het kabinet veel waardering voor scholen en gemeenten die zich inzetten om in deze buitengewone omstandigheden onderwijs te organiseren voor alle kinderen en jongeren in ons land. Binnenkort ontvangt u een wetsvoorstel dat een oplossing biedt voor de situatie dat er in een regio onvoldoende onderwijsplaatsen beschikbaar zijn ten gevolge van de toestroom van leerlingen uit Oekraïne. Indien er voldoende ruimte is, dan verdient het de voorkeur dat Oekraïense kinderen terecht kunnen in het bestaande nieuwkomersonderwijs. In regio's waar de bestaande voorzieningen, ook de opgeschaalde variant, onvoldoende zijn, maakt het wetsvoorstel het inzetten van tijdelijke onderwijsvoorzieningen mogelijk. Dat zal gebeuren met inzet van de expertise die in het bestaande nieuwkomersonderwijs voorhanden is. Schoolbesturen die hiertoe overgaan, doen dit in nauwe samenwerking met de gemeente, andere scholen in de regio. Er is deskundigheid beschikbaar vanuit bestaande nieuwkomersscholen en vanuit LOWAN. Ook worden in het wetsvoorstel mogelijkheden gecreëerd om onverhoopte impasses tussen schoolbesturen en gemeenten te doorbreken.

Leerlingenvervoer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het regelen van leerlingenvervoer. Het leerlingenvervoer is nodig voor alle leerlingen die niet dicht bij school wonen. Gemeenten zijn nu al op zoek hoe zij vervoer van opvanglocaties naar schoollocaties kunnen regelen. Deze locaties liggen niet altijd bij elkaar in de buurt, omdat leerlingen zoveel mogelijk in het nieuwkomers-onderwijs worden opgevangen. Dit vinden wij erg belangrijk omdat daar de expertise is om leerlingen het beste op te vangen. Gemeenten kunnen dit vervoer over het algemeen niet uit eigen middelen betalen. Het budget voor leerlingenvervoer in het gemeentefonds past bij de leerlingen in het speciaal onderwijs. Hiervoor hebben gemeenten contracten afgesloten met vervoerders die Europees zijn aanbesteed en geraamd zijn op het aantal leerlingen in het speciaal onderwijs. Het is dus niet altijd haalbaar om de Oekraïense leerlingen zomaar mee te nemen in deze contracten. Om die reden stellen we extra middelen beschikbaar tot aan de zomervakantie. Daarna zal opnieuw worden bezien of de middelen nodig zijn en hoe deze verdeeld zullen worden.

Ambulante begeleiding

Een aantal van de Oekraïense leerlingen komen nog op reguliere scholen terecht. Dit gaat dan om enkele leerlingen per school. Deze scholen hebben vaak niet de expertise om een nieuwkomersleerling les te geven zoals een nieuwkomersschool dat wel heeft. Daarom wordt ambulante begeleiding voor deze reguliere scholen mogelijk gemaakt vanuit de nieuwkomersscholen die deze expertise wel hebben. De ambulante begeleiding zal gelden voor de docenten die op reguliere scholen met Oekraïense leerlingen werken. Vanuit de nieuwkomersbekostiging kunnen reguliere scholen zorgen voor extra aandacht voor de nieuwkomersleerlingen, maar de specifieke expertise kunnen zij het beste verkrijgen via ambulante begeleiding.

Maatwerk bij de nieuwkomersbekostiging

Scholen en de tijdelijke onderwijsvoorzieningen die aan Oekraïense leerlingen en andere nieuwkomers onderwijs geven, kunnen hiervoor in aanvulling op de reguliere bekostiging ook al zogenoemde nieuwkomersbekostiging ontvangen. Deze is afhankelijk van het aantal nieuwkomers op een school. De reguliere nieuwkomersbekostiging wordt 4 keer per jaar uitgekeerd op basis van 4 peildata. Aangezien het aantal Oekraïense leerlingen op een school snel kan veranderen, kunnen scholen vanaf 1 april jl. maandelijks bijhouden (peildatum = eerste dag van de maand) aan hoeveel nieuwkomers ze lesgeven. De maatwerkbekostiging geldt in ieder geval voor 2022 en wordt opgedeeld in twee tijdvakken. Na afloop van een tijdvak kunnen scholen een aanvraag doen middels een aanvraagformulier op rijksoverheid.nl. Scholen zijn hierover reeds geïnformeerd. De bekostiging is daarop aangepast en deze is daarmee voor de scholen beter op maat bij de huidige situatie.

Overige inzet

Naast een handreiking voor schoolleiders, besturen en gemeenten zet het ministerie regiocoördinatoren in. De regiocoördinatoren voeren regie op landelijk niveau en bieden ondersteuning aan scholen en gemeenten. Voor scholen en gemeenten is er een mailadres en telefoonnummer om met de regiocoördinatoren in contact te komen en al hun vragen te stellen. Daarnaast halen zij informatie op hoe het onderwijs in het land wordt georganiseerd. Om hen daarin te ondersteunen starten wij

binnenkort ook een peiling waarin een aantal vragen hierover worden gesteld. Daarnaast is een extra financiële ondersteuning aan LOWAN verstrekt. LOWAN is het inhoudelijke expertisecentrum voor onderwijs aan nieuwkomers. Scholen kunnen direct contact met hen opnemen over de inhoudelijke invulling van het onderwijs. Zoals eerder aan uw Kamer gemeld in de Kamerbrief⁴ van 6 april jl., is de ondersteuning aan LOWAN uitgebreid.

Budgettaire tabel

In onderstaande budgettaire tabel zijn enkel maatregelen opgenomen waar reeds door het kabinet toe besloten is, inclusief een raming van het budgettaire beslag. Er zijn andere maatregelen in voorbereiding dan wel besluitvorming.

Maatregel	Budgettair beslag (mln. euro's)	Departement
Gemeentelijke en particuliere opvang (GOO en POO)	887	JenV
Gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang	64	JenV
Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang	1,2	BZK
Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie	2	BZK
Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden	23	VWS
Tolken	1,6	JenV
Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS)	1,8	VWS
Zorgkosten medische evacuees	24	VWS
Transportkosten medische evacuees	8	VWS
Extra ondersteuning LOWAN en uitvoering	0,6	OCW
Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten	2,5	OCW
Nieuwkomersonderwijs	79,3	OCW
Ambulante begeleiding	3	OCW
Leerlingenvervoer	9,2	OCW

Toelichting Gemeentelijke en particuliere opvang

Deze maatregel betreft de compensatie voor gemeenten voor de realisatie van noodopvangplekken en verstrekkingen aan ontheemden. Dit bedrag is geraamd voor zes maanden, gezien de regeling voorzien wordt voor drie maanden met eventueel verlenging met drie maanden en uitgaande van 50.000 ontheemden. Voor de periode erna wordt een nieuwe regeling uitgewerkt. Met deze middelen betalen gemeenten ook de huur voor het Rijksvastgoed uit (zie post hieronder). Gemeenten mogen opvanglocaties tot 12 maanden vastleggen, de kostenraming hiervoor wordt meegenomen bij de uitwerking van bovenstaande regeling.

Toelichting gereedmaken Rijksvastgoed voor opvang

Het Rijksvastgoedbedrijf (RvB) zal in overleg met gemeenten bestaand Rijksvastgoed beschikbaar stellen voor de tijdelijke noodopvang van ontheemden uit Oekraïne. Om hen een waardig onderkomen en noodzakelijke voorzieningen te bieden, moeten aanpassingen worden gedaan aan de gebouwen.

Uitvoeringskosten Rijksvastgoedbedrijf opvang

Om de extra werkzaamheden van het RvB mogelijk te maken zijn middelen nodig t.b.v. projectleiding en juridische/contractuele werkzaamheden.

⁴ Kamerstukken 19 637 en 36 045, nr. 2854

Verkenning tijdelijke uitvoeringsorganisatie

Dit betreft een verkenning naar een tijdelijke uitvoeringsorganisatie die kan ondersteunen in het realiseren van tijdige en goede huisvesting voor ontheemden. De bijbehorende kosten worden gedekt binnen de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De uitkomsten van deze verkenning worden politiek gewogen alvorens verdergaande stappen richting vormgeving van de tijdelijke organisatie worden ondernomen.

Subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV)

Ontheemden uit Oekraïne die naar Nederland komen zijn momenteel onverzekerd voor medisch noodzakelijke zorg. Voor onverzekerden bestaat de SOV-regeling, op basis waarvan aanbieders gecompenseerd worden voor medisch noodzakelijke zorg die zij aan hen verlenen. Het kabinet heeft besloten de uitgaven in de SOV voor ontheemden uit Oekraïne generaal te compenseren t/m het tweede kwartaal van 2022 en raamt het budgettaire beslag hiervan op 23 miljoen euro.

Tolken

De wet verplicht zorgverleners om begrijpelijk te communiceren met patiënten. Dat betekent dat bij een taalbarrière een professionele talentolk moet worden ingezet. Omdat de ontheemden uit Oekraïne niet onder het COA vallen, waar talentolken voor asielzoekers beschikbaar worden gesteld, wordt gebruikt gemaakt van het inkoopcontract van JenV om 1,6 miljoen euro hiervoor beschikbaar te stellen.

Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS)

De Europese Commissie heeft haar lidstaten gevraagd te inventariseren hoeveel capaciteit er in de lidstaat beschikbaar is om medische evacuaties van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden uit te voeren en de betreffende patiënten op te vangen en zorg en ondersteuning te bieden. De coördinatie en organisatie hiervan wordt aan Nederlandse zijde uitgevoerd door het LCPS, onderdeel van het Landelijk Netwerk Acute Zorg (LNAZ). Het gaat om een bedrag van 1,8 miljoen euro voor 6 maanden.

Zorgkosten medisch evacuees

Nederland kan in het tweede kwartaal 2022 maximaal 30 patiënten per dag opvangen en raamt het budgettaire beslag van de zorgkosten voor medische evacuees op 24 miljoen euro. De zorgkosten voor de medische evacuees worden vergoed via de SOV-regeling.

Transport medische evacuees

Voor de evacuatie van Oekraïense patiënten uit EU-buurlanden wordt gebruik gemaakt van een Europees matchingsysteem. Na acceptatie door het ontvangende land, wordt het transport vervolgens geregeld door het land waar de patiënt zich bevindt voor overplaatsing. Binnen de EU is afgesproken dat de kosten van transport voor het ontvangende land zijn. Hiervoor is een bedrag van 8 miljoen euro geraamd.

Extra ondersteuning LOWAN en uitvoering

Via LOWAN (de door OCW gesubsidieerde ondersteuningsorganisatie voor het nieuwkomersonderwijs) worden scholen ondersteund om kinderen uit Oekraïne zo snel mogelijk les te kunnen geven. Het ministerie

verhoogt de subsidie aan LOWAN-po (via de PO-Raad) en LOWAN-vo voor extra fte ondersteuning.

Tijdelijke compensatie Oekraïense studenten

Dit betreft een compensatie voor zittende Oekraïense studenten in het studiejaar 2021 – 2022 in het ho en mbo. Deze compensatie loopt via instellingen en bedraagt maximaal 1.000 euro (betreft de kosten voor leefgeld en studie, bedrag conform Nibudnorm) per student per maand voor in beginsel drie maanden (maart – mei). Dit wordt via een subsidieregeling aan instellingen uitgekeerd.

Toelichting Nieuwkomersonderwijs

Nieuwkomers uit Oekraïne in zowel het primair als het voortgezet onderwijs komen in aanmerking voor de nieuwkomersbesteding (po circa 11.000 euro per jaar, vo circa 12.300 euro per jaar). Op basis van beschikbare cijfers dient naar verwachting voor 18.000 nieuwkomers met leerplichtige leeftijd nieuwkomersonderwijs georganiseerd te worden. Dit budgettaire beslag geldt voor de periode van 1 maart 2022 tot 16 juli 2022 (einde schooljaar).

Toelichting Ambulante begeleiding

Een aantal van de Oekraïense leerlingen komen nog op reguliere scholen terecht. Deze scholen hebben vaak niet de expertise om een nieuwkomersleerling les te geven zoals een nieuwkomersschool dat wel heeft. Ambulante begeleiding vanuit de nieuwkomersscholen voor deze reguliere scholen zorgt ervoor dat ook reguliere scholen expertise tot hun beschikking hebben. Het gaat hierbij om 2 fte voor 15 van de 25 veiligheidsregio's. De middelen worden in overleg met de PO en VO raad ingezet en zijn beschikbaar voor een jaar.

Toelichting Leerlingenvervoer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het inrichten van leerlingenvervoer. Nieuwkomersonderwijs wordt zo veel als mogelijk centraal georganiseerd, waardoor de afstand tussen opvanglocaties en de onderwijsinstellingen kan toenemen. Daarom worden gemeenten gesteund in het organiseren van leerlingenvervoer voor nieuwkomersonderwijs. Dit betreft een eenmalige decentrale uitkering voor de periode 1 maart 2022 – 16 juli 2022 (exclusief schoolvakanties).

Budgettaire verwerking

Uw Kamer ontvangt hiertoe een Incidentele Suppletoire Begroting (ISB) van de betreffende departementen.

Conclusie

Tot slot wil ik benoemen dat de ontwikkelingen op het gebied van migratie en aangrenzende werkvelden zich ten gevolge van de oorlog in Oekraïne razendsnel opvolgen, zowel op nationaal, Europees als internationaal niveau. Dat heeft tot gevolg dat het beeld zeer snel verandert en het kabinet zich daar continu op dient aan te passen. Ik span mij, samen met mijn collega's, in om uw Kamer tijdig en adequaat te informeren.

Actieve openbaarmaking stukken

In het kader van actieve openbaarmaking maakt het kabinet de stukken die ten grondslag liggen aan de in deze brief beschreven besluitvorming openbaar. De stukken worden op de website⁵ van de rijksoverheid gedeeld voor zover daar geen zwaarwegende belangen⁶ in de weg staan en zijn op korte termijn raadpleegbaar.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/>

⁶ Hierbij is onder meer te denken aan derden belang, het belang van de staat, de persoonlijke levenssfeer en de internationale betrekkingen.

Nieuwkomers op ISK's*Algemene cijfers*

- Medio april zijn er circa 40.000 Oekraïense ontheemden in Nederland. Zo'n 36% daarvan is minderjarig. Dit komt neer op zo'n 11.000 tot 12.000 leerlingen (4–18). Dit waren er eind maart nog zo'n 4.000 tot 5.000. Deze cijfers zijn afkomstig van het dagelijks beeld, vanuit het crisisteam J&V, de schatting van het aantal leerlingen komt van OCW.
- Er zijn ruim 7.300 Oekraïense leerlingen op scholen ingeschreven (peiling van 11 april), zo'n 4.600 in het PO en 2.700 in het VO. Deze cijfers zijn afkomstig uit het Register Onderwijsdeelnemers van DUO.
- Het verschil tussen het geschatte aantal leerlingen en het aantal ingeschreven leerlingen kan een aantal redenen hebben. Zo is er onder andere een korte periode tussen aanmelden en inschrijven, alleen de inschrijvingen komen in het Register Onderwijsdeelnemers terecht, hierdoor kan een verschil ontstaan tussen het aantal leerlingen in Nederland, en het aantal ingeschreven leerlingen.
- Er zijn naar verwachting 386 scholen in het PO die nieuwkomersonderwijs verzorgen, en 118 scholen in het VO met een Internationale Schakelklas⁷.

Informatie over ISK's

- Nieuwkomer ben je in het voortgezet onderwijs als je vreemdeling bent (zoals bedoeld in de vreemdelingenwet) en minder dan 2 jaar in Nederland.
- In 2021 waren er gemiddeld zo'n 8.300 nieuwkomers in het voortgezet onderwijs.
- Een lichte stijging was te zien in het peilmoment van 1 oktober 2021, wat zich met een forse stijging heeft uitgebouwd naar 9.074 nieuwkomers per peilmoment van 1 januari 2022.
- De toenemende aantallen Oekraïense ontheemden zorgt voor een verdere verwachte toename van nieuwkomers.

⁷ Dit zijn geen exacte aantallen omdat het nieuwkomersonderwijs niet door DUO wordt geregistreerd als zodanig. Deze aantallen zijn gebaseerd op de bekostigingscijfers van afgelopen jaar en de informatie van de Inspectie.